

บทที่ 4

บริบทของพื้นที่ศึกษา

การศึกษาเรื่อง รูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าของกลุ่มหมอนชนิดบ้านโพนทรายในเขตพื้นที่ตำบลบ้านไทย อำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี นั้นจำเป็นต้องมีข้อมูลต่างๆ เพื่อให้ได้เข้าใจถึงความสำคัญในรูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าของกลุ่มหมอนชนิดบ้านโพนทรายและสอดคล้องกับบริบทพื้นฐานในการศึกษาและวางแผนแนวทางการพัฒนารูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า โดยได้แบ่งบริบทของพื้นที่ศึกษา ดังนี้

1. ด้านกายภาพ
2. ด้านสิ่งแวดล้อม
3. ด้านสังคม
4. ด้านที่เกี่ยวข้องกับงาน

ด้านกายภาพ

ประวัติความเป็นมาของตำบล

บรรพบุรุษ อพยพมาจากโคราช มาตั้งรกรากริมหนองสามหง่า ซึ่งมีผู้นำ ชื่อ หมื่นขุนศรี เป็นกำนันคนแรกของตำบลบ้านไทย คนที่ 2 ชื่อ นายสิงห์ สายเมฆ คนที่ 3 ชื่อ นายเอนก บุญถูก ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพทำนาและปั้นหม้อดิน พื้นที่ของตำบลบ้านไทย สมัยก่อนมี 3 หมู่บ้าน ประกอบด้วย บ้านกอก บ้านค้อทอง บ้านกลางใหญ่ ต่อมามีการแยกเขตการปกครองเป็นตำบล ตำบลบ้านไทยได้ถูกแยกออกมาปกครองเป็นตำบลบ้านไทย ประกอบด้วย 12 หมู่บ้าน กำนันคนปัจจุบันคือ นายสมภาร วงศาสนธิ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของอำเภอเชียงใน อยู่ห่างจากอำเภอ 17 กิโลเมตร อาณาเขตทิศเหนือจรดตำบลบ้านกอก ทิศใต้จรดตำบลค้อทอง ทิศตะวันออกจรดตำบลยางซึ้งและตำบลค้อทอง ทิศตะวันตกจรดตำบลกลางใหญ่ ตำบลบ้านไทย มีพื้นที่รวมประมาณ 60 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 37,500 ไร่ปัจจุบันตำบลบ้านไทย มี 12 หมู่บ้านจากข้อมูลตำบล (TACNAP) พบว่าประชากรทั้งหมดประชากรทั้งหมดมี 5,434 คน หญิง 2,802 คน ชาย 2,632 คน หมู่บ้านที่มีประชากรมากที่สุดคือหมู่ที่ 10 รองลงมาคือหมู่ที่ 3 และหมู่ที่มีประชากรน้อยที่สุดคือ หมู่ที่ 4

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไทย ได้รับการยกฐานะจากสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไทย เมื่อปี พ.ศ. 2540 โดยปัจจุบันนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไทยคือ นายบุญเลิศ ผ่องราศี

ประชาชนตำบลบ้านไทยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาทำไร่ ทำให้ตำบลบ้านไทยเป็นตำบลที่เด่นในเรื่องเกษตรกรรม ซึ่งเป็นการสืบทอดต่อกันมาเป็นชุมชนที่มีความพอเพียงและมีความช่วยเหลือเอื้ออาทรต่อกันยังคงยึดวิถีชีวิตแบบเรียบง่าย ตำบลบ้านไทยเล็งเห็นถึงความสำคัญในการส่งเสริมอาชีพให้กับประชาชนในตำบลไม่ว่าจะเป็นการฝึกอบรมการศึกษาดูงานและการสนับสนุนงบประมาณให้กู้ยืมไม่มีดอกเบี้ยเพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็งโดยให้ประชาชนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์จึงทำให้เกิดกลุ่มงานต่างๆขึ้นมากมาย ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มโรงสีชุมชน กลุ่มจักสาน กลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ตำบลบ้านไทย กลุ่มผลิตพันธุ์ข้าวตำบลบ้านไทย เป็นต้น

ด้านกายภาพกลุ่มหมอนขิดบ้านโพนทราย

กลุ่มวิสาหกิจหมอนขิดบ้านโพนทราย ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 6 หมู่ 3 ตำบลบ้านไทย อำเภอลำดวน จังหวัดอุบลราชธานี เริ่มก่อตั้งเมื่อปี 2548 โดยการก่อตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเริ่มจากการรวมตัวกันเพื่อแก้ไขปัญหาของกลุ่มแม่บ้านที่ว่างงานและว่างจากน่าน้ำเกลือหรือว่างจากการทำไร่ ได้มีกลุ่มแกนนำในหมู่ 3 และหมู่ 4 บ้านโพนทราย อีกทั้งทางหมู่บ้านโพนทรายก็ได้มีการทอผ้าเป็นทุนเดิมอยู่แล้วนั่นเอง ทางสมาชิกจึงเห็นว่าควรนำวัตถุดิบที่มีมาทำให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น จึงเกิดการรวมตัวกันตั้งกลุ่มขายหมอนขิดโดยเน้นในเรื่องการใช้ประโยชน์และเป็นของฝาก และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐในด้านการลงทุนข้างต้น และถ่ายทอดความรู้ในเรื่องการผลิต การติดต่อ จดทะเบียนเป็นสินค้า OTOP และการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจเบื้องต้น โดยการก่อตั้งในช่วงแรกมีสมาชิกกว่า 40 คน ปัจจุบันเหลือเพียง 20 คน โดยภายใต้การดูแลของประธานกลุ่มหมอนขิดบ้านโพนทรายและเป็นเจ้าของบ้านที่จดทะเบียนกลุ่มวิสาหกิจ คือนางอมรา บุญเกษม มีประธานกลุ่มเย็บผ้าและรองประธานกลุ่มหมอนขิดบ้านโพนทราย คือนางจันทร์ วงศาสนธิ์ ซึ่งปัญหาทางกลุ่มหมอนขิดบ้านโพนทรายคือไม่มีศูนย์จำหน่ายสินค้าหลัก

ด้านสิ่งแวดล้อม

กลุ่มวิสาหกิจขายหมอนขิดบ้านโพนทรายในเขตพื้นที่ตำบลบ้านไทย อำเภอลำดวน จังหวัดอุบลราชธานี ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 6 หมู่ 3 โดยเป็นพื้นที่บ้านแม่อมรา บุญเกษม ซึ่งเป็นประธานกลุ่มหมอนขิด ซึ่งมีพื้นที่ค่อนข้างจำกัด ทำให้ไม่สะดวกที่จะมีหน้าร้านหรือศูนย์จำหน่ายสินค้าหลัก จึงต้องรอรอกช่วยเหลือจากหน่วยงานพัฒนาชุมชนเพื่อสนับสนุนในการจัดจำหน่ายสินค้าตามการแสดงสินค้าประจำตำบล ประจำอำเภอ และประจำจังหวัด หรืองาน OTOP และคุณอมรา บุญเกษม ได้บอกถึงความต้องการของกลุ่มว่าเนื่องจากกลุ่มหมอนขิดบ้านโพนทรายยังขาดความรู้ในด้านการออกแบบตราผลิตภัณฑ์ จึงอยากให้ทางทีมวิจัยเข้ามาช่วยเป็นอันดับต้นๆ

ด้านสังคม

สภาพเศรษฐกิจ

ประชาชนตำบลบ้านไทยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาทำไร่ ทำให้ตำบลบ้านไทยเป็นตำบลที่เด่นในเรื่องเกษตรกรรม ซึ่งเป็นการสืบทอดต่อกันมาเป็นชุมชนที่มีความพอเพียงและมีความช่วยเหลือเอื้ออาทรต่อกันยังคงยึดวิถีชีวิตแบบเรียบง่าย ตำบลบ้านไทยเล็งเห็นถึงความสำคัญในการส่งเสริมอาชีพให้กับประชาชนในตำบลไม่ว่าจะเป็นการฝึกอบรมการศึกษาดูงานและการสนับสนุนงบประมาณให้กู้ยืมไม่มีดอกเบี้ยเพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็งโดยให้ประชาชนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์จึงทำให้เกิดกลุ่มงานต่างๆขึ้นมากมาย ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มโรงสีชุมชน กลุ่มจักสาน กลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ตำบลบ้านไทย กลุ่มผลิตพันธุ์ข้าวตำบลบ้านไทย เป็นต้น

ช่องทางของการสื่อสาร

ช่องทางการได้รับข่าวสารของประชากรตำบลบ้านไทย อำเภอลำดวน จังหวัดอุบลราชธานี มีโดยส่วนใหญ่ประชากรตำบลบ้านไทย จะได้รับข่าวสารทางด้านหอกระจายข่าว รองลงมาคือการบอกต่อ(ปากต่อปาก) , โทรศัพท์มือถือ , การใช้วิทยุชุมชน และส่วนน้อยสุดที่ใช้คือการใช้โทรศัพท์บ้าน

สมาชิกกลุ่ม

สมาชิกกลุ่มหมอนชิตบ้านโพนทราย ส่วนใหญ่เป็นคนในหมู่บ้านโพนทราย คือ หมู่ 3 หมู่ 4 ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ตำบลบ้านไทย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีคณะกรรมการที่ได้จากการเลือกของสมาชิกในกลุ่ม มีนางอมรา บุญเกษม เป็นประธานกลุ่ม และมีคณะกรรมการดำเนินงานด้านต่างๆ จำนวน 20 คน โดยแบ่งหน้าที่ ดังนี้

1. ประธานกลุ่ม มีหน้าที่ เป็นประธานในการประชุมสมาชิก การประชุมคณะกรรมการบริหาร การประชุม ตัดสินชี้ขาดในกรณีพิพาทและมติที่ประชุมที่ยังไม่มีข้อยุติ ประสานงานกับหน่วยงานสนับสนุนต่างๆ ทั้งภายนอกและในชุมชน
2. รองประธานกลุ่ม กลุ่ม มีหน้าที่ ดำเนินกิจกรรมต่างๆ แทนเมื่อประธานไม่อยู่ หรือไม่สามารถปฏิบัติงานได้รวมถึงปฏิบัติการกิจอื่นๆ ตามที่ประธานมอบหมาย
3. ฝ่ายผลิต มีหน้าที่ ผลิตสินค้า ผลิตภัณฑ์จากผ้าชิตรูปแบบใหม่ๆ เช่น หมอนชิต เบาะรองนั่ง หมอนหนุน เป็นต้น ให้ได้คุณภาพตามมาตรฐาน และค้นหาแบบใหม่ๆ อยู่เสมอ
4. ฝ่ายบัญชี มีหน้าที่ ทำบัญชีทุกประเภทของกลุ่ม
5. ฝ่ายการเงิน มีหน้าที่ กำกับดูแลการรับเงินและจ่ายเงินของกลุ่ม
6. ฝ่ายการตลาดและไอที (เพิ่มเติมจากการทำวิจัยในครั้งนี้) วางแผนการตลาดและรูปแบบช่องทางจำหน่ายสินค้าและบริการ

ด้านที่เกี่ยวข้องกับงาน

กลุ่มวิสาหกิจขายหมอนชิตบ้านโพนทรายในเขตพื้นที่ตำบลบ้านไทย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ได้ทำการก่อตั้งโดยเกิดจากการรวมตัวของกลุ่มแม่บ้านในเขตพื้นที่ตำบลบ้านไทย ที่ว่างงานและว่างจากน่านี้อาศัยหรือว่างจากการทำไร่ จึงเกิดการรวมตัวกันตั้งกลุ่มขายหมอนชิตโดยเน้นในเรื่องการใช้ประโยชน์และเป็นของฝาก โดยเริ่มก่อตั้งเมื่อปี 2548 มีนางอมรา บุญเกษม เป็นประธานกลุ่ม และนางจันทร์ วงศาสนธิ รองประธานกลุ่มหมอนชิตบ้านโพนทราย และมีคณะกรรมการดำเนินงานด้านต่างๆ จำนวน 20 คน การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจในช่วงแรก ได้รับเงินอุดหนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และจากการลงทุนของสมาชิกเอง โดยได้มีการกำหนดราคาตั้งต้น ว่าต้องมีค่าใช้จ่ายส่วนตั้งบ้าง เช่น ราคาซื้อผ้า, ราคาผ้าเย็บ, โดยการกำหนดจะมีการประชุมกลุ่มทุกครั้ง และกลุ่มได้นำเงินเหล่านั้นไปลงทุนสร้างผลิตภัณฑ์ ชี้อวัสดุ เนื่องจากสิ่งแวดล้อมหรือทำเลในการผลิตมีพื้นที่อย่างจำกัด ทำให้ไม่สะดวกที่จะมีหน้าร้านหรือศูนย์จำหน่ายสินค้าหลัก จึงต้องรอกการช่วยเหลือจากหน่วยงานพัฒนาชุมชนเพื่อสนับสนุนในการจัดจำหน่ายสินค้าตามการ แสดงสินค้าประจำตำบล ประจำอำเภอและประจำจังหวัด หรืองาน OTOP ออกร้านปีละ 3 ครั้ง เฉลี่ยรายรับเป็นเงินประมาณ 150,000 จากข้อมูลเบื้องต้นทางแกนนำสมาชิกกลุ่มหมอนชิตบ้านโพนทราย จึงได้บอกถึงความต้องการของกลุ่มว่าเนื่องจากกลุ่มหมอนชิตบ้านโพนทรายยังขาดหน้าร้านหรือศูนย์จำหน่ายสินค้าหลัก และความรู้ในด้านการออกแบบตราผลิตภัณฑ์ จึงอยากให้ทางทีมวิจัยเข้ามาช่วยเป็นอันดับต้นๆ

ในการศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าของชุมชนในเขตพื้นที่บ้านโพนทราย แต่เดิมนั้นจะมีแต่การจำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลางและการออกร้านประจำจังหวัดหรืองาน OTOP ซึ่งไม่มีบ่อยครั้งต่อปี อย่างที่กล่าวข้างต้น ทั้งทางกลุ่มหมอนชิตบ้านโพนทรายไม่ได้มีการออกแบบแพ็คเกจและตรา

ผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ดึงดูดความสนใจอีกทั้งขาดความรู้ทางด้านสารสนเทศและเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการสร้าง
ช่วงทางการจัดจำหน่ายสินค้า ส่งผลให้สินค้ามีรูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าอย่างจำกัด ทำให้สมาชิก
กลุ่มหมอนขิดมีจำนวนลดลงตามมา ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จะมีส่วนในการสะท้อนให้กลุ่มวิสาหกิจเห็นถึง
ข้อบกพร่องที่ควรได้รับการแก้ไขในการเพิ่มแนวทางการพัฒนาศักยภาพเกี่ยวกับรูปแบบช่องทางการจัด
จำหน่ายและสามารถสร้างผลกำไรที่ดีที่สุดให้แก่ กลุ่มหมอนขิดบ้านโพนทรายในเขตพื้นที่ตำบลบ้านไทย อำเภอ
เชิงใน จังหวัดอุบลราชธานีได้เป็นอย่างดี